

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra sociální a charitativní práce**

Bakalářská práce

SOCIÁLNÍ SITUACE MATEK SAMOŽIVITELEK PŘED A V DOBĚ CORONAVIRU

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Elich, Ph.D
Autor práce: Renata Tibitzlová
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: 2020/2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne .....

.....

Renata Tibitanzlová

Poděkování

Především bych ráda poděkovala paní Mgr. Markétě Elich, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, za cenné rady, ochotu a vstřícnost a za čas, který mi věnovala.

OBSAH

ÚVOD	6
1 RODINA	8
1.1 Definice rodiny	8
1.2 Funkce rodiny	10
1.3 Typy rodiny	12
2 SAMOŽIVITELSTVÍ	13
2.1 Definice	13
2.2 Neúplná rodina a příčiny samoživitelství.....	13
2.3 Finanční situace matek samoživitelů.....	15
3 COVID 19 V ČESKÉ REPUBLICE	18
4 MATKY SAMOŽIVITELKY A SOCIÁLNÍ SYSTÉM	20
4.1 Peněžitá pomoc v mateřství	20
4.2 Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství	20
4.3 Ošetřovné	21
4.3.1 Ošetřovné od 11. 3. 2020.....	21
4.3.2 Ošetřovné od 1. 4. 2020.....	22
4.4 Ošetřovné pro osoby samostatně výdělečně činné.....	22
4.5 Porodné	23
4.6 Přídavek na dítě.....	23
4.7 Rodičovský příspěvek	23
4.8 Příspěvek na bydlení	24
4.9 Mimořádná okamžitá pomoc	24
5 MATKY SAMOŽIVITELKY A NEZISKOVÉ ORGANIZACE	25
5.1 Klub svobodných matek.....	25
5.2 Fandi mámám.....	25
5.3 Patron dětí	26
5.4 Nadace Agrofert.....	26
5.5 Potravinové banky.....	26
6 VÝZKUM	28
6.1 Cíl výzkumné části a metodologie	28
6.2 Výzkumný soubor	28

6.3 Použité metody.....	29
6.4 Sběr a zpracování dat	30
6.4 Etické aspekty výzkumu	31
7 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	32
7.2 Shrnutí.....	37
ZÁVĚR.....	40
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
Internetové zdroje	43
ABSTRAKT.....	47
ABSTRACT.....	48

ÚVOD

Bakalářská práce se věnuje sociální situaci matek samoživitelek před a v době koronaviru. V březnu roku 2020 postihla Českou republiku první vlna coronavirové pandemie, a právě z důvodu bezpečnostních nařízení vlády byla finanční stránka většiny výdělečně činných matek samoživitelek významně omezena. Některé přišly o svá zaměstnání, a jelikož se zavřela školská zařízení, byla většina samoživitelek nucena zůstat se svými dětmi doma a tím přišla o 100 % svých příjmů. Vláda České republiky se samozřejmě snažila poskytnout určité finanční kompenzace, ale pro mnoho matek samoživitelek tyto nebyly dostatečné.

Jelikož matky samoživitelky musí zajistit rodinu především po finanční stránce, je práce primárně zaměřena právě na jejich finanční situaci, jelikož pro mnohé z nich představovalo výše uvedené období nemalý výpadek příjmů díky omezené možnosti vykonávat výdělečnou činnost způsobenou nejen utlumením podnikatelské činnosti, nýbrž také, jak je již výše uvedeno, zavřenými školkami či školami.

Toto téma považuji v současné zvláštní „covidové“ době za velmi aktuální, jelikož matky samoživitelky jsou stále více ohrožovány chudobou. Mnoho matek samoživitelek byla v době od března 2020 do letního uvolnění plně odkázána na pomoc státu.

První kapitola bakalářské práce je věnována rodině všeobecně. Jsou uvedeny některé definice rodiny, a jelikož narušené funkce v rodině mají přímou souvislost se vznikem samoživitelství, budou v této kapitole také tyto popsány.

Druhá kapitola je věnována problematice samoživitelství. V této je uvedena definice a příčiny samoživitelství. Dále je nastíněna finanční situace matek samoživitelek, a jelikož je pro tyto výdělečná činnost zásadní prioritou a pro rodinu představuje většinou jediný zdroj příjmů, jsou v této části zahrnuty i problémy spojené s trhem práce.

Třetí kapitola popisuje některé restrikce, které v souvislosti s pandemií Covid 19 vyhlásila Vláda České republiky.

Ve čtvrté kapitole se zaměřuji na finanční pomoc, kterou matkám samoživitelkám poskytoval stát před pandemií a dále jaké změny finanční pomoci ze strany státu byly provedeny v době jejího výskytu, tedy v období od března 2020 do června 2020.

Další kapitola je věnována podpoře matek samoživitelek, která byla v období pandemie poskytována nestátními institucemi. Tato zejména materiální pomoc pomohla osamocným matkám v období od března 2020 do června 2020 velmi usnadnit život.

Závěrečná část bakalářské práce je věnována výzkumu, jehož cílem je zjištění, jak se matky samoživitelky vypořádaly s finanční situací v době coronavirové krize, jejíž první vlna probíhala v České republice v období března – června roku 2020. Dílčím cílem je zjistit, zda na základě výše uvedených restrikcí, které vyhlásila Vláda České republiky, byla finanční kompenzace poskytovaná státem či jinými nestátními organizacemi pro osamělé matky dostatečná.

1 RODINA

Rodina je důležitým aspektem nejen lidského života, ale i společnosti. Je zkoumána mnoha vědními disciplínami, mezi které patří například pedagogika, psychologie, sociologie či ekonomické vědy.

1.1 Definice rodiny

Rodinu lze například definovat jako institucionalizovaný sociální útvar nejméně tří osob, které mají mezi sebou rodičovské, příbuzenské či manželské vazby, je postavena na partnerství opačného pohlaví a jejím výchozím znakem je existence nejméně jednoho dítěte.¹

Jedlička například popisuje rodinu jako „tradiční společenství osob, které lze najít v nějaké podobě v každé známé kultuře. V jejím rámci se utvářejí základní charakteristiky našeho duševního života. Rodina přitom slouží jako zprostředkující skupina mezi jedincem a společností. Obecně vzato spočívá primární funkce rodiny v tom, že již od narození ovlivňuje vývoj jedince, vytváří citové vazby, které mají dlouhodobý vliv a zapisují se trvale do duševního života dítěte. Jedinec si s sebou odnáší do života základní pojetí citů a modely chování jako své vlastní dispozice či sklony. Zprostředkující funkce rodiny spočívá také v tom, že v jejich společenství získává jedinec základní stupnici hodnot, jejichž prostřednictvím se připravuje na společenský život.“²

Výstižně je rodina definována Občanským institutem: „Rodina je základní stavební jednotkou společnosti, v níž dochází k přípravě lidského jedince na život v širším společenském celku a k uskutečňování většiny základních potřeb člověka. Ve výkonu svých přirozených funkcí (biologicko-reprodukční, socializační, ekonomická, emocionální aj.) není role rodiny plně nahraditelná žádným jiným subjektem ani co do formy ani co do naplnění účelu těchto funkcí.“³

---

¹ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk-prostředí-výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. s. 78. ISBN 80-7315-004-2.

² JEDLIČKA, R. a kol. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha: Themis, 2004, s. 38. ISBN 80-7312-038-0.

³ *Rodinná politika pro Českou republiku*. [online]. Praha: Občanský institut, 2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z [www: <http://www.obcinst.cz/rodinna-politika-pro-ceskou-republiku/>](http://www.obcinst.cz/rodinna-politika-pro-ceskou-republiku/).

Podle Dunovského představuje rodina „*biosociální systém, který neustále hledá a nachází své místo ve společnosti, a přitom společností je znovu a znovu ovlivňován a formován.*“⁴

Jandourek definuje rodinu takto: „*Skupina osob spojená manželstvím, pokrevním příbuzenstvím nebo adoptí, která tvoří jednu domácnost a jsou spolu ve vzájemné interakci. Obvykle jsou to manželé, rodiče, děti a sourozenci. Rodinná skupina by měla být odlišena od domácností, které mohou zahrnovat více strážníků, a také od pouhého sdílení společného bydliště. (Například studenti „na privátě“.) Rodinu je také třeba odlišit od příbuzenství pokrevního, protože příbuzní mohou žít v několika domácnostech. Někdy se neodlišuje rodina a manželství páru, ale podstatou rodiny jako skupiny je soužití rodičů a dítěte/děti. Tak tomu v mnoha manželství není.*“⁵

Právnícká literatura rodinu nedefinuje, používá však pojem rodinná kolektivita. Sociologie dává přednost pojmu sociální instituce, pro ekonomy je rodina považována zejména za výrobní či spotřební jednotku a psychologové preferují pojem primární skupina. Pedagogika nahlíží na rodinu zejména z výchovného a formativního pohledu.⁶

Rodinou se zabývají také některé zákony nebo důležité dokumenty. V legislativě České republiky se problematice rodin věnuje občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), kdy tento svoji druhou část věnuje právě rodinnému právu. Nenalezneme v něm však jednoznačnou definici rodiny.

Rodinu rovněž zmiňuje Všeobecná deklarace lidských práv, kdy v článku č. 16 definuje rodinu jako „*přirozenou a základní jednotkou společnosti a má nárok na ochranu ze strany společnosti a státu*“.⁷

Rodina má pro každého z nás jiný význam. Pro většinu je rodina matka, otec a děti. V dnešní době se však takovéto pojetí může zdát nestabilní, jelikož vidáme stále více nesezdaných párů či manželství, které končí rozvodem a díky tomuto faktu přibývá rovněž více matek, které se tak stávají samoživitelkami.

---

⁴ DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. s. 92. ISBN 80-7169-254-9.

⁵ JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada, 2012. s. 194-195. ISBN 978-80-247-3679-2.

⁶ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk-prostředí-výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. s. 78. ISBN 80-7315-004-2.

⁷ *Všeobecná deklarace lidských práv*. [online]. Praha: Vláda České republiky, 2005-2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z www.euroskop.cz/gallery/5/1683-deeeb124_a3fd_4b1e_a9ea_f35b99b8bd92.pdf.

1.2 Funkce rodiny

Ve svém souhrnu zajišťuje rodina mnoho činností, jelikož hmotně zabezpečuje své členy, pečuje o jejich zdraví, kulturní návyky a výživu. Pro své děti vytváří specifické socializační i výchovné prostředí, vtiskuje určité morální postoje, chrání je a podporuje.

Jelikož se rodina pohybuje v určitém společenském prostoru, řada jejích funkcí nezůstává strnulá a neměnná.⁸

Rodina je v rámci socializace primární skupinou, jejíž život můžeme charakterizovat jako specifické spojení biologických, hospodářských, morálních, psychologických, právních a dalších procesů, ve kterých se realizují její funkce.⁹

V současnosti určuje místo ve společnosti několik základních funkcí. Jedná se zejména o funkce:

- Biologicko-reprodukční, kdy tato má zabezpečovat udržení života nejen početím, ale i porozením dítěte. Nejde však je o to přivést dítě na svět, nýbrž mu zajistit potřebné podmínky pro život a jeho další vývoj. V literatuře se můžeme také setkat s označením sexuální funkce.
- Ekonomicko-zabezpečovací, která se nevztahuje pouze na dítě v rodině, ale na všechny její členy. Zde je důležitý prvek výrobní složky, za který můžeme považovat vnitřní činnosti rodiny, jakými jsou například úklid, různé domácí činnosti, či přípravu stravy.¹⁰ V rámci rodinného systému je nejvíce rozhodnutí, které se týká využití finančních a materiálních prostředků. Významný sociální charakter pro rodinu jsou příjmy a výdaje. Poruchy této funkce se projevují v hmotném nedostatku, který je v současnosti důsledek nezaměstnanosti, navýšení životních nákladů.¹¹
- Emociální, kdy tato je spojena s plně rozvinutým člověkem, zralým a odpovědným, pro něhož určitý citový vztah není chvilkovým opojeným, nýbrž trvalou bází jistoty. Emociální funkce je důležitá nejen pro dospělé, ale i pro

⁸ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk-prostředí-výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. s. 79. ISBN 80-7315-004-2.

⁹ KOŤA, J., TRPIŠOVSKÁ, D., VACÍNOVÁ, M. *Sociální psychologie: vybrané kapitoly*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013. s. 69. ISBN 978-80-7452-029-7.

¹⁰ DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. s. 92-93. ISBN 80-7169-254-9.

¹¹ KRAUS, B. *Společnost, rodina a sociální deviace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. s. 134. ISBN 978-80-7435-411-3.

děti. Zároveň se stává nejdůležitější podmínkou či příčinou společenské existence.

- Socializačně-výchovná funkce zabezpečuje společenskou kontinuitu, spočívá v opravdovém zájmu o dítě, v jeho výchově a kvalitní péči. Primárně je prosazován jeho nejlepší zájem a prospěch, ochrana před nepříznivými situacemi a také naučit jej, aby bylo samo schopno takovýmto situacím čelit a překonávat je.¹²

V souvislosti s výchovnou funkcí Koťa a kolektiv uvádí, že „*se v rámci "manželských krizí" často hovoří, o tzv. sociálně osiřelých dětech, které žijí po rozvodu s jedním z rodičů. Opakovaná troskotání mezilidských vztahů v rodině vedou k tzv. "sociální dědičnosti" která znamená opakování a prohlubování problémů se stabilitou manželských svazků, což je pokračování problémů vzniklých při střídání rodičů a při vytváření citových vazeb s dětmi různých rodičů. Snahy přenášet stále více tradiční rodinné funkce na nejrůznější společenské instituce a organizace významně oslabují a neustále proměňují výchovné funkce rodiny.*“¹³

- Funkce ochranná (zaopatřovací, pečovatelská), jež spočívá v zabezpečení životních potřeb všem členům rodiny. Jedná se především o potřeby biologické, hygienické či zdravotnické. Současná společnost předpokládá větší spoluúčast a zodpovědnost rodiny za své členy. Zvyšují se tak nároky rodiny v souvislosti s potřebou postarat se o starého, nemocného či jinak postiženého člena rodiny. Rodina na tyto nároky velmi obtížně reaguje, což na ni může mít negativní dopad.¹⁴

Funkce rodiny lze dále rozšířit rovněž o funkci regenerační a rekreační, jež by neměla zapomínat na společný aktivně trávený volný čas rodiny, zejména rekreace,

---

¹² DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. s. 92-93. ISBN 80-7169-254-9.

¹³ KOŤA, J., TRPIŠOVSKÁ, D., VACÍNOVÁ, M. *Sociální psychologie: vybrané kapitoly*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013. s. 71. ISBN 978-80-7452-029-7.

¹⁴ KRAUS, B. *Společnost, rodina a sociální deviace*. Hradec Králové: Gaudamus, 2014. s. 134-135. ISBN 978-80-7435-411-3.

zábava a relaxace. Společně strávený čas je při utváření životního stylu a osobnosti jedince vnímán velmi pozitivně.¹⁵

1.3 Typy rodiny

Pokud rodina neplní některé ze svých funkcí, které jsou výše popsány, může dojít k nesprávnému vývoji a k poruchám funkcí rodiny.

V literatuře jsou popsány z hlediska plnění či neplnění základních funkcí tyto typy rodin.

- Funkční rodina, ve které je zajištěn správný prospěch a vývoj dítěte.
- Problémová rodina, kdy se v této vyskytují závažnější poruchy, které však neohrožují vývoj dítěte ani rodinný systém.
- Dysfunkční rodina, ve které poruchy poškozují či ohrožují rodinu jako celek. V dysfunkční rodině panují mezi partnery napjaté vztahy, které narušují rodinnou soudržnost.
- Afunkční rodina, kde rodina přestává plnit svoji funkci.¹⁶

Pro každého jedince je rodina velmi důležitá. Její funkce jsou proměnlivé a je potřeba tyto držet v určité rovnováze. Nefunkční rodiny či rodiny, kde jsou narušeny základní funkce, jsou hlavním ukazatelem, který vede k samoživitelství.

---

¹⁵ KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. s. 83. ISBN 978-80-7367-383-3.

¹⁶ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie. Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada 2014. s. 158-159. ISBN 978-80-247-5.

2 SAMOŽIVITELSTVÍ

Matky samoživitelky jsou dnes zcela běžnou součástí společnosti, avšak i přesto jsou tací, kteří samoživitelství mohou považovat jako trest za jejich společensky nepřijatelné chování. Matky samoživitelky nemají lehké postavení, jelikož se mohou ve svém životě potýkat s řadou problémů, ke kterým nejčastěji patří otázka financí a s tím úzce spojené zaměstnání.

2.1 Definice

Zákoník práce v § 350 definuje osamělého rodiče takto: „*Osamělými se rozumějí neprovdané, ovdovělé nebo rozvedené ženy, svobodní, ovdovělí nebo rozvedení muži a ženy i muži osamělí z jiných vážných důvodů, nežijí-li s druhem, popřípadě s družkou nebo s partnerem*“.¹⁷

Zákon o státní sociální podpoře definuje v § 7, odst. 7 osamělého rodiče takto: „*Za osamělého rodiče se pro účely tohoto zákona považuje rodič, který je svobodný, ovdovělý nebo rozvedený, pokud nežije s druhem*“.¹⁸

2.2 Neúplná rodina a příčiny samoživitelství

Neúplná rodina je taková, ve které dítě vychovává pouze jeden rodič. Mohou vzniknout různými způsoby ať už vědomě, nevědomě či něčí vinou. Neúplnou rodinu tvoří převážně osamělé matky s dítětem, jsou zde většinou narušeny základní funkce rodiny a dle Sobotkové představuje pro mnohé negativní sociální problém.

Rodiny osamělých matek můžeme rozdělit do tří skupin:

1. Osamělé matky s dětmi, kterým zemřel manžel, tedy vdovy. Tyto matky samoživitelky svoji situaci nezavinily a společnost na tyto pohlíží spíše tolerantně, shovívavě.
2. Osamělé matky, jež mají děti z rozpadlého vztahu, a to buď z nesezdaného partnerského soužití, nebo rozvodem manželství. Zde panuje obecný názor, že takovéto rodičovství není ideální, avšak v dnešní společnosti mnohdy nevyhnutelné.

---

¹⁷ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

¹⁸ Zákon č. 117/1995 Sb., zákon o státní sociální podpoře.

3. Svobodné matky s dítětem, jež záměrně chtějí být svobodné a dítě vychovávat samy. Tyto s mužem nikdy pro trvalý vztah nepočítaly. K této skupině lze přiřadit také matky, které dítě adoptovaly nebo přijaly do pěstounské péče a nejsou vdané.¹⁹

Co se týká matek samoživitelek, kterým zemřel manžel, tj. vdovám, těmto kompenzuje finanční situaci stát přiznáním vdovského důchodu. Vdova má nárok na vdovský důchod po manželovi, který pobíral starobní či invalidní důchod nebo pokud ještě nebyl příjemcem důchodu, splnil ke dni úmrtí podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní či starobní důchod. Další podmínkou je trvání manželství k datu úmrtí manžela.

Výše vdovského důchodu činí 50% procentní výměry procentní výměry důchodu, který pobíral (nebo by pobíral) zesnulý manžel k datu úmrtí.²⁰

Dalším pozůstalostní státní kompenzací je sirotčí důchod, na který má nárok nezaopatřené dítě po zemřelém rodiči a výše procentní výměry činí 40 % procentní výměry důchodu, jež by pobíral (nebo by pobíral) zesnulý otec dítěte ke dni úmrtí. Sirotčí důchod náleží po dobu, po kterou je dítě nezaopatřené, nejdéle však do 26 let věku.²¹

Další výše uvedenou skupinou jsou matky, které zůstaly samoživitelkami z důvodu rozvodu. Příčin rozvodu může být mnoho. Manželství může skončit například z důvodu nepřipravenosti na svazek, nerealistická očekávání, jeden z manželů přestal cítit lásku k tomu druhému a zamiloval se do někoho jiného, aniž by se pokusil napravit doma nastalou situaci, nebo si oba manželé uvědomili, že jejich sňatek byl omyl.²²

„Matky v čele jednorodičovských rodin se po partnerském rozchodu velmi často a relativně náhle stávají „samoživitelkami“, přitom ale zůstávají primárními pečovatelkami svých dětí. Vzhledem ke strukturním podmínkám a povaze genderkontraktu v české společnosti jejich příjmy bývají často nižší než příjmy jejich bývalých partnerů. Výrazně zhoršená ekonomická situace je tak jedním z hlavních rizik

---

¹⁹ SOBTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 3. vydání. Praha: Portál, 2012. s. 171-172. ISBN 978-80-262-0217-2.

²⁰ *Vdovský/vdovecký důchod*. [online]. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2020. [cit. 2020-12-28]. Dostupné z [www. <https://www.cssz.cz/web/cz/vdovsky-vdovecky-duchod>](https://www.cssz.cz/web/cz/vdovsky-vdovecky-duchod).

²¹ *Sirotčí důchod*. [online]. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2020. [cit. 2020-12-28]. Dostupné z [www. <https://www.cssz.cz/web/cz/sirotci-duchod>](https://www.cssz.cz/web/cz/sirotci-duchod).

²² COLOROSOVÁ, B. *Krizové situace v rodině*. Praha: Ikar, 2008. s. 97. ISBN 978-80-249-1027-7.

*doprovázejících rozchod či rozvod na straně žen s dětmi a osamělé matky jsou jednou ze skupin nejvýznamněji ohrožených chudobou a marginalizací na pracovním trhu.*²³

Na základě údajů Českého statistického úřadu bylo v roce 2019 rozvedeno 24,1 tisíce manželství. Z těchto rozvedených sňatků bylo 59,0 % s nezletilými dětmi, kterých bylo celkem 22,6 tisíce. Ve většině rozvedených rodin s nezletilými dětmi v roce 2019 žilo v době rozvodu jedno dítě (48,2 % případů) nebo dvě děti (45,6 %), tři a více dětí mělo celkem 6,2 % rozvádějících se rodin. O jednu desetinu roku na 13,5 let se také navýšila průměrná doba trvání manželství do jeho zániku rozvodem.²⁴ Dle statistik je 92% dětí po rozvodu rodičů svěřeno do péče matky a 8% dětí do péče otce.²⁵

Poslední skupinou jsou matky, které ze své vůle neuzavírají manželské svazky a raději zůstávají bez partnera. Na toto poukazuje Chaloupková: „Mezi důvody, kterými neprovdané matky vysvětlovaly svoji rodinnou situaci v době narození dítěte, měly nejsilnější váhu nejistota ohledně budoucnosti vztahu a nesouhlas partnera se sňatkem. S tím, že manželství je zbytečná formalita a nepřináší žádné výhody, souhlasilo jen 40 % neprovdaných matek. Přibližně třetina neprovdaných žen odpověděla, že se nechtěly vdávat těhotné a že je odrazovaly náklady spojené s uspořádáním svatby. Přibližně čtvrtina dotázaných připustila, že zůstat neprovdaná bylo finančně výhodnější. Méně častými důvody byla obava ze ztráty svobody a nezávislosti (22 % dotázaných), neukončené předchozí manželství partnera (16 % dotázaných) a absence partnera (11 % dotázaných)“.²⁶

2.3 Finanční situace matek samoživitelek

Samoživitelky jsou v obtížné materiální situaci, jelikož žena z jednoho příjmu živí rodinu a spočívá na ní také péče o děti. Zaměstnání pro ně představuje zdroj

---

²³ *Práce jako řešení? Strategie obživy osamělých matek v ČR.* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2020. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z [www.<http://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/2009/04/06.pdf>](http://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/2009/04/06.pdf).

²⁴ *Rozvodovost.* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z [www.<https://www.czso.cz/documents/10180/121768528/13006920a03.pdf/b0901bf0-25ef-4d2f-a0bb-2055e3d5d9ab?version=1.1>](https://www.czso.cz/documents/10180/121768528/13006920a03.pdf/b0901bf0-25ef-4d2f-a0bb-2055e3d5d9ab?version=1.1).

²⁵ *Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů v opatrovnických věcech - počet práv.* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 2020. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www.<file:///C:/Users/renat/AppData/Local/Temp/export-1.pdf>](http://file:///C:/Users/renat/AppData/Local/Temp/export-1.pdf).

²⁶ *Jaké jsou postoje české společnosti k rodičovství mimo manželství.* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2020. [cit. 2020.12-30]. Dostupné z [www.<http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/148_socioweb%25201-08%2520cely%25201.pdf>](http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/148_socioweb%25201-08%2520cely%25201.pdf).

jediných příjmů. Není však žádným tajemstvím, že ženy bývají na pracovním trhu méně finančně ohodnoceny než muži.²⁷ Příčinou rizika chudoby samoživitelek je mnoho bariér.

Jandourek rozlišuje chudobu absolutní a chudobu relativní. Chudoba absolutní je „*situace, kdy příjem domácnosti nedosahuje minimální úrovně umožňující společensky žádoucí fungování.*“ Chudoba relativní definuje jako „*situace, kdy je jedinec v dané společnosti vnímán jako znevýhodněný svou příjmovou úrovní*“²⁸

„*Termín feminizace chudoby označuje celosvětový trend zvyšujícího se podílu a převahy chudoby mezi ženami ve srovnání s muži. Jedním ze zásadních faktorů, které zvyšují pravděpodobnost chudoby žen v západních zemích, je i situace osamělého rodičovství.*“ Feminizace chudoby nedopadá pouze na matky samoživitelky, nýbrž i na jejich děti. Tyto v rodinách vedených jen matkou vyrůstají ve stále větší míře.²⁹

„*V roce 2019 bylo podle dat Českého statistického úřadu 31 % domácností sólo rodičů ohroženo chudobou. Je tedy nutné myslet na to, že právě tyto domácnosti se ocitají ve zdaleka nejsložitější situaci. Mezi sólo rodiči převládají ženy, je jich přes 90 %. A ty nemají v současné situaci v podstatě žádnou volbu, nenabízí se jim žádné řešení kromě ošetřovného, které znamená – mnohdy likvidační – snížení příjmů minimálně o 40 %*“.³⁰

Matky samoživitelky mají velmi nízké příjmy, jež nejsou dostatečné pro uživení rodiny a chod domácnosti. Pokud manžel ženy neplní svoji povinnost, která spočívá v platbě výživného nebo žena nemá možnost finanční pomoci od svých příbuzných, je jejich situace o to horší.³¹ Ekonomická situace u matek samoživitelek je také úzce spjata s diskriminací žen na trhu práce, a proto tyto často hledají příležitostné brigády, aby

---

²⁷ *Matky samoživitelky a jejich situace v České republice.* [online]. Praha: Koopolis, 2020. [cit. 2020-02.08]. Dostupné z [www. <https://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf>](https://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf).

²⁸ JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. s. 103. ISBN 978-80-7367-269-0.

²⁹ *Matky samoživitelky a jejich situace v České republice.* [online]. Praha: Koopolis, 2020. [cit. 2020-12.30]. Dostupné z [www. <https://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf>](https://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf).

³⁰ *Kdo pečuje o rodinu v dobách pandemie? Dopady protipandemických opatření na české domácnosti.* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2020. [cit. 2020-02.08]. Dostupné z [www. <https://www.soc.cas.cz/aktualita/kdo-pecuje-o-rodinu-v-dobach-pandemie-dopady-protipandemickych-opatreni-na-ceske>](https://www.soc.cas.cz/aktualita/kdo-pecuje-o-rodinu-v-dobach-pandemie-dopady-protipandemickych-opatreni-na-ceske).

³¹ V době psaní této práce byl schválen zákon č. 588/2020 Sb. Zákon o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném), kdy za neplatíče alimentů bude výživné platit stát.

svou finanční situaci lépe zvládaly.³² Na tyto matky dopadá nouzový stav obzvláště tíživě, jelikož jeden dospělý musí ekonomicky zajistit rodinu a zároveň pečovat o děti. Může se tak dostat do neřešitelné situace, kdy děti nemá kdo hlídat, a rodina tak přijde o jediný příjem, který pouze částečně nahradí některá z dávek poskytovaná ze sociální systému.

Podle dostupných dat jsou matky samoživitelky statisticky významně častěji zaměstnané tzv. prekérní formou práce (smlouva na dobu určitou, dohoda o provedení práce či dohoda o pracovní činnosti) – celkem 16,1 % z nich oproti 11,5 % u domácností s oběma rodiči.³³

Dále je zde také ochota zaměstnavatele matku samoživitelku zaměstnávat, jelikož u takového, zvláště pokud má malé děti, je větší riziko pobytu doma s nemocnými dětmi. Matkám samoživitelkám jsou většinou nabízena pracovní místa, které jsou ohodnocena nízkou mzdou, jelikož zaměstnavatel si je vědom faktu, že takováto matka nemá na výběr z velkého množství pracovních příležitostí.

Finanční situace rodiny samoživitelky ovlivňuje kvalitu základní potřeb, jakými jsou strava, vzdělávání, bydlení nebo zdravotní péče. Nepříznivá ekonomická situace omezuje možnosti dětí při realizaci mimoškolního duševního sportovního a kulturního rozvoje. Nepříznivá finanční situace samoživitelek je spojena s řetězcem mnohých nevýhod, které poškozují rodiče i jejich děti.³⁴

„Podle statistik je také zdravotní stav matek samoživitelek méně stabilní než zdravotní stav matek v rodinách se dvěma rodiči. Matky samoživitelky jsou ve větším stresu, protože bez pomoci vykonávají úkoly, kterým se běžně věnují dva rodiče. Často si nemohou dovolit náležitou zdravotní péči, ani řádný odpočinek.“³⁵

---

³² DUDOVÁ, R., HASTRMANOVÁ, Š. *Otcové, matky a porozvodová péče o děti*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. s. 25. ISBN 978-80-7330-124-8.

³³ *Kdo pečuje o rodinu v dobách pandemie? Dopady protipandemických opatření na české domácnosti*. [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2020. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www.<https://www.soc.cas.cz/aktualita/kdo-pecuje-o-rodinu-v-dobach-pandemie-dopady-protipandemickych-opatreni-na-ceske>](https://www.soc.cas.cz/aktualita/kdo-pecuje-o-rodinu-v-dobach-pandemie-dopady-protipandemickych-opatreni-na-ceske).

³⁴ MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. s. 45-46. ISBN 978-80-7367-818-0.

³⁵ *Zpráva o situaci matek samoživitelek*. [online]. Praha: Evropský parlament, 2020. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z [www.<https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2011-0317_CS.html>](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2011-0317_CS.html).

3 COVID 19 V ČESKÉ REPUBLICCE

Vláda České republiky vydala v souvislosti s nepříznivým vývojem epidemiologické situace, týkající se výskytu onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem s označením SARS-CoV-2 opatření, kterým s účinností od 11. března 2020 bylo zakázáno vzdělávání na všech typech škol.³⁶

Po uzavření všech typů škol, následovalo uzavření také mateřských škol. Tyto byly uzavřeny na základě doporučení jejich zřizovateli. Například v Českých Budějovicích byly od pondělí 16. března 2020 uzavřeny všechny mateřské školy a jesle, jejichž zřizovatelem je město České Budějovice.³⁷

Dne 12. března 2020 byl na návrh ministra vnitra Vládou České republiky vyhlášen nouzový stav. Z důvodu omezení šíření nákazy byla vyhlášena další krizová opatření, týkající se omezení maloobchodu a služeb. Od 25. března 2020 byl zakázán maloobchodní prodej a prodej služeb v provozovnách s výjimkou určených prodejen.³⁸

Základní školy v České republice se opětovně otevřely dne 25. května 2020. Otevření mateřských škol opět záleželo na jejich zřizovatelích. Rada města České Budějovice tyto začala otevírat od 18. května 2020.³⁹

Podnikatelské činnosti se v České republice rozvolňovaly postupně dle harmonogramu od 20. dubna 2020 do 8. června 2020.⁴⁰

Díky výše uvedeným restrikcím se většina osamělých matek ocitla v nelehké situaci. Uzavřely se základní i mateřské školy a díky tomu muselo mnoho rodičů zůstat se svými dětmi doma a tím tyto přišli o 100% příjmů. Byla zahájena distanční výuka,

---

³⁶*Mimoriádné opatření*. [online]. Praha: Státní zdravotní ústav, 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Doporuceni_verejnost/20200310_Mimoradna_opatreni_MZ/Mimoradne_opatreni_uzavreni_zakladnich_strednich_a_vysokych_skol_od_11._3._2020.pdf.

³⁷*Město České Budějovice přijalo nové opatření ve stavu nouze*. [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www.c-budejovice.cz/mesto-ceske-budejovice-prijalo-nova-opatreni-ve-stavu-nouze.

³⁸*Vyhlášení nouzového stavu – co aktuálně platí*. [online]. Praha: Státní správa, 2020-2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www.statnisprava.cz/rstsp/clanky.nsf/i/vyhlaseni_nouzoveho_stavu_co_aktualne_plati_2003270_8_18742657.

³⁹*Mateřské školky se otevřou 25. května, stejně jako první stupně základních škol*. [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www.c-budejovice.cz/matenske-skolky-se-otevrou-25-kvetna-stejne-jako-prvni-stupne-zakladnich-skol.

⁴⁰*Kdy se otevřou obchody, restaurace a další služby?* [online]. Praha: 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www.finance.cz/531953-kdy-budou-otevreny-obchody/.

která se však neobešla bez informační techniky, jíž mnoho rodin s jedním rodičem nedisponovalo.

Dále byla také omezena podnikatelská činnost a díky tomuto opatření přišlo mnoho osamělých matek o možnost výdělečné činnosti a tím pádem také o příjem. Vláda samozřejmě nastavila různé podpůrné programy, avšak je otázkou, zda tyto dostatečně pokryly zdroj příjmů.

4 MATKY SAMOŽIVITELKY A SOCIÁLNÍ SYSTÉM

„Občané České republiky jsou v případě potřeby chráněni třemi pilíři sociálního zabezpečení vytvořenými sociální reformou v polovině 90. let: pilířem sociálního pojištění, pilířem státní sociální podpory a pilířem sociální péče“.⁴¹

Stát disponuje různými nástroji, kterými lze podpořit rodiny. Jedná se zejména o finanční zdroje, kterými je možno podporu realizovat. Důležitým nástrojem je systém sociálního zabezpečení, který zabezpečuje osoby při vzniku dané sociální události finanční pomocí. Neméně důležitým nástrojem jsou dávky státní sociální podpory, jejímž prostřednictvím stát přispívá především rodinám, které nejsou schopny pomocí vlastních finančních prostředků vyřešit danou sociální situaci.

4.1 Peněžítá pomoc v mateřství

Peněžítá pomoc v mateřství je dávka, která je vázaná na nemocenské pojištění. Jedná se o dávku, která nahrazuje příjem pojištěnky v době těhotenství a mateřství.

Na peněžitou pomoc v mateřství má pojištěnka nárok nejdříve od počátku osmého týdne před očekávaným dnem porodu.

U zaměstnankyně je podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství účast na pojištění nejméně 270 kalendářních dní v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. Osoba samostatně výdělečně činná musí k této podmínce navíc splnit podmínku v podobě platby nemocenského pojištění nejméně 180 kalendářních dní v posledním roce.

Délka výplaty peněžité pomoci v mateřství činí 28 týdnů při porodu jednoho dítěte nebo 37 týdnů, pokud pojištěnka porodila dvě nebo více dětí.

Výše peněžité pomoci v mateřství za kalendářní den se stanoví v jednotné sazbě 70 % denního vyměřovacího základu.⁴²

4.2 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Nárok na tuto dávku má těhotná zaměstnankyně, která je převedena na jinou práci, jelikož práce, kterou předtím vykonávala je zakázána těhotným ženám, nebo na

---

⁴¹ HAMPLOVÁ, D., CHALOUPOKOVÁ, J. SOUKUPOVÁ, E., SUNEGA, P., ZEMAN, K. *Děti na psí knížku? Mimomanželská plodnost v ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. s. 80. ISBN 978-80-7330-128-6.

⁴² Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

základě vyjádření ošetřujícího lékaře ohrožuje její těhotenství. Tímto dosahuje bez svého zavinění nižšího příjmu, než před převedením na jinou práci.

Nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství nenáleží zaměstnankyni, která je zaměstnána na dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce.⁴³

4.3 Ošetřovné

Další dávkou, která je vázána na nemocenské pojištění, je ošetřovné. Na ošetřovné nemají nárok osoby samostatně výdělečně činné ani zaměstnanci, vykonávající výdělečnou činnost na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce.

Ošetřovné se poskytuje zaměstnanci, který nemůže vykonávat zaměstnání z důvodu ošetřování dítěte mladšího 10 let, nebo jiného člena domácnosti, jehož zdravotní stav vyžaduje ošetřování.

Dále je poskytováno při péči o dítě mladší 10 let, pokud bylo na základě nařízení příslušného orgánu uzavřeno školské zařízení či zvláštní dětské zařízení, v jehož péči dítě je.

Dalším případem poskytování ošetřovného je nařízená karanténa, pro kterou nemůže být dítě v péči školského, zvláštního či obdobného dětského zařízení.

Ošetřovné se vyplácí 9 kalendářních dnů. Pokud se však jedná o osamělého zaměstnance, který má v péči alespoň jedno dítě ve věku do 16 let a které neukončilo povinnou školní docházku, je ošetřovné vypláceno 16 kalendářních dní.

Výše ošetřovného za kalendářní den se stanoví v jednotné sazbě 70 % denního vyměřovacího základu.⁴⁴

4.3.1 Ošetřovné od 11. 3. 2020

Od 11. března 2020 byl vládou České republiky v souvislosti šíření onemocnění COVID-19 vyhlášen zákaz osobní přítomnosti dětí, žáků a studentů v zařízeních a školách. Na toto uzavření navázalo nařízení příslušného orgánu o uzavření zařízení určeného pro děti předškolního věku.

---

⁴³ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

⁴⁴ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

Zákonem č. 133/2020 Sb., Zákon o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 byly proto přijaty změny v ošetřovném. Tímto zákonem vznikl nárok také zaměstnancům, kteří nemohou vykonávat v zaměstnání práci z důvodu péče o dítě ve věku od 10 let, které nedovršilo 13 let věku, pokud toto dítě nemůže navštěvovat školu z důvodu jejího uzavření na základě mimořádného opatření při epidemii.

Délka výplaty se u ošetřovného prodlužuje o dobu, po kterou bude trvat uzavření zařízení nebo školy z důvodu mimořádného opatření při epidemii.⁴⁵

4.3.2 Ošetřovné od 1. 4. 2020

Zákonem č.230/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2020 Sb., o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 byla od 1. dubna 2020 upravena výše vyměřovacího základu pro výpočet ošetřovného z 60 % na 80 %. Výše ošetřovného stejně jaké délka výplaty byla prodloužena do 30. června 2020.

Dále byl výše uvedeným zákonem rozšířen okruh osob, které mohou ošetřovné čerpat, a to o osoby, které vykonávají dohodu o pracovní činnosti nebo osoby vykonávající dohodu o provedení práce. Tito však musí být účastní nemocenského pojištění.⁴⁶

4.4 Ošetřovné pro osoby samostatně výdělečně činné

Před pandemií Covid 19 neexistoval v České republice žádný právní předpis, který by přiznával osobám samostatně výdělečně činným (dále jen OSVČ) právo na čerpání ošetřovného. V souvislosti s koronakrizí však v rámci vládního opatření vznikl program tzv. zavedení ošetřovného pro OSVČ. Cílem tohoto programu bylo zmírnění negativních dopadů souvisejících s celosvětovým šířením onemocnění COVID-19 na osoby samostatně výdělečně činné, především pak dopadů spojených s nutností péče OSVČ o děti nebo osoby závislé (alespoň v I stupni – lehká závislost) na péči druhé osoby, které nemohou navštěvovat školu nebo jiné zařízení.

---

⁴⁵ Zákon č. 133/2020 Sb., Zákon o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020.

⁴⁶ Zákon č.230/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2020 Sb., o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020.

Při splnění stanovených podmínek náleželo OSVČ ošetřovné od uzavření školských zařízení do 30.4.2020 ve výši 424,- Kč za den. Od 1. 5. 2020 do 30. 6. 2020 byla částka za kalendářní den navýšena na 500,- Kč.⁴⁷

4.5 Porodné

Jedná se o jednorázovou dávku, jejímž účelem je pomoc rodině pokrýt náklady spojené s porodem a narozením dítěte. Výše porodného činí 13.000,- Kč na první dítě či 10.000,- Kč na dítě druhé a vzniká dnem porodu. Nárok na tuto dávku je podmíněn skutečností, že rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima a koeficientu 2,70.⁴⁸

4.6 Přídavek na dítě

Podmínkou výplaty této dávky je ověření majetkových poměrů v rodině, je tedy rovněž závislá na výši příjmů. Oprávněným příjemcem je nezaopatřené dítě, pokud (stejně jako v případě porodného) rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima a koeficientu 2,70.

Přídavek na dítě náleží nezletilým dětem, které mají trvalé bydliště v České republice, a je vyplácen osobě, která má takovéto dítě v přímém zaopatření.⁴⁹

4.7 Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je oprávněn čerpat rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně pečuje o nejmladší dítě v rodině. Rodičovský příspěvek je vyplácen do 4 let věku tohoto dítěte nebo do vyčerpání celkové částky rodičovského příspěvku.

Od 1.1.2020 se zvýšila celková výše rodičovského příspěvku a to na částku 300.000,- Kč na jedno dítě. V případě vícero dětí částka činí 450.000,- Kč.⁵⁰

---

⁴⁷ OSVČ budou moct nově dostávat „ošetřovné“ ve výši 500 Kč za den až do 30. června. [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2005-2020. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z [www.<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/osvc-budou-moct-nove-dostavat_oseetrovne_-ve-vysi-500-kc-za-den-az-do-30--cervna---254395/>](https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/osvc-budou-moct-nove-dostavat_oseetrovne_-ve-vysi-500-kc-za-den-az-do-30--cervna---254395/).

⁴⁸ Zákon č. 117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře.

⁴⁹ Zákon č. 117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře.

⁵⁰ Zákon č. 117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře.

4.8 Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení je poskytnut vlastníku či nájemci bytu, který je v tomto hlášen k trvalému pobytu. Žádost o příspěvek se podává jeden krát za rok a poté se každé čtvrtletí dokládají náklady na bydlení a příjmy rodiny za předcházející kalendářní čtvrtletí. Nárok na výplatu této dávky vzniká dnem podání žádosti a nárokovat ji lze maximálně 3 měsíce zpětně.⁵¹

4.9 Mimořádná okamžitá pomoc

Mimořádná okamžitá pomoc je poskytována osobě, která potřebuje okamžitou finanční pomoc v důsledku mimořádných opatření související s coronavirovou pandemií. Finanční pomoc lze využít například k uspokojení základních životních potřeb, nákup jídla, ošacení, náklady spojené s bydlením, úhradu nájmu či energií apod..⁵²

---

⁵¹ Zákon č. 117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře.

⁵² *Žádost o MOP spojená s COVID-19*. [online]. Praha: Úřad práce, 2020. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z [www.<https://www.uradprace.cz/web/cz/zadost-o-mop-spojena-s-covid-19>](https://www.uradprace.cz/web/cz/zadost-o-mop-spojena-s-covid-19).

5 MATKY SAMOŽIVITELKY A NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Podporou matek samoživitelek se v České republice věnují také různé neziskové organizace, dobročinné spolky či potravinové banky. Tyto poskytují matkám samoživitelkám, které se ocitly v nelehké životní situaci nejen finanční, ale i materiální pomoc. Pro mnoho matek samoživitelek byla právě pomoc takovýchto organizací či spolků nápomocna důstojně ustát coronavirovou pandemii. Následně uvádím příklady několika z nich, které byly nejčastěji zmiňovány v médiích.

5.1 Klub svobodných matek

V reakci na aktuální situaci realizuje nezisková organizace Klub svobodných matek program Covid finanční příspěvek, který je poskytován pro potřeby samoživitelů finančním příspěvkem v částce 2.000,- Kč na nákup potravin nebo ve výši 5.000,- Kč na uhrazení nájemného.

V rámci programu Back to school reagovala organizace na situaci s povinnou distanční výukou a nejpotřebnějším pomáhala se zajištěním IT techniky a připojení.

Dále organizace poskytuje samoživitelkám také právní poradenství, hradí rodičům například obědy dětem ve školách a školkách či různé zájmové aktivity.⁵³

5.2 Fandi mámám

Tento dobročinný spolek byl vytvořen na podporu matek samoživitelek. Jeho cílem je zajistit samoživitelkám a jejich dětem základní materiální věci, na které nezbyvají finance, například školní aktovka, potraviny, zájmové kroužky, nábytek či domácí spotřebiče.

Tento projekt dále nabízí také odborné právní poradenství nebo pomoc při hledání práce.⁵⁴

---

⁵³ *Aktuální program pomoci: Příspěvek 2 000 Kč na potraviny nebo 5 000 Kč na nájem.* [online]. Praha: Klub svobodných matek, 2021. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z [www.<https://www.klubsvobodnychmatek.cz/aktualni-covid-program--prispevek-2-000-kc-na-potraviny-nebo-5-000-kc-na-najem/A_1041>](https://www.klubsvobodnychmatek.cz/aktualni-covid-program--prispevek-2-000-kc-na-potraviny-nebo-5-000-kc-na-najem/A_1041).

⁵⁴ *Fandi mámám.* [online]. Praha: Fandi mámám, 2020. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z [www.<http://www.fandimamam.cz/>](http://www.fandimamam.cz/).

5.3 Patron dětí

Tento charitativní projekt, jehož smyslem je pomáhat sociálně znevýhodněným dětem a jejich rodinám spojuje lidi, kteří chtějí pomáhat lidem, jež takovouto pomoc potřebují. Prostřednictvím vybraných peněz jsou naplňovány potřeby dětí.

Rodinám, které se dostali do finanční tísně v důsledku koronakrizy byla díky projektu poskytnuta finanční pomoc, která jim pomohla pokrýt základní potřeby, či nájemné.⁵⁵

5.4 Nadace Agrofert

Tato nadace realizuje svoji činnost zejména formou finančních příspěvků, jimiž podporuje samoživitele v tíživé životní situaci. Je určen osamělým rodičům, kteří vychovávají jedno nebo více dětí do věku 18-ti let. Účelem toho fondu je podpořit samoživitele nejčastěji formou jednorázového příspěvku.⁵⁶

5.5 Potravinové banky

Česká federace potravinových bank je organizace, která zastřešuje potravinové banky v České republice. Je nevládní, apolitická a není vázána na žádné náboženské hnutí. Potravinové banky standardně neposkytují potraviny přímo osobám v nouzi, ale dělají to pomocí odběratelských organizací, jelikož banky jsou sklady potravin, nikoli poskytovatelé sociálních služeb. V období od března 2020, kdy byl vyhlášen stav nouze tyto rozdaly téměř 330 tun potravin. Nejčastější skupinou, kam tato pomocí mířila, byly právě samoživitelky.⁵⁷

„Po vypuknutí pandemie byl nárůst poptávky po potravinové pomoci enormní. A to jak ze strany neziskových organizací a sociálních odborů měst, tak rovnou od jejich

---

⁵⁵ *Korona pomoc*. [online]. Praha: patron dětí, 2020. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z [www.<https://patrondeti.cz/koronapomoc>](https://patrondeti.cz/koronapomoc).

⁵⁶ *Fond pro rodiče samoživitele*. [online]. Praha: Nadace Agrofert, 2016. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z [www.<https://www.nadace-agrofert.cz/projekty/fond-pro-samozivitele>](https://www.nadace-agrofert.cz/projekty/fond-pro-samozivitele).

⁵⁷ *Spolupráce se SZIF během pandemie*. [online]. Praha: Potravinové banky, 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z [www.<https://potravinovebanky.cz/wp-content/uploads/2020/07/Newsletter-01-03_2020.pdf>](https://potravinovebanky.cz/wp-content/uploads/2020/07/Newsletter-01-03_2020.pdf).

*konečných příjemců. Nejčastěji se jednalo o matky samoživitelky, kterým kvůli nástupu na ošetřovné klesly příjmy...“.*⁵⁸

---

⁵⁸ *Jihočeská potravinová banka zásobuje seniory i samoživitelky.* [online]. České Budějovice: 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z www. <<https://budejcka.drba.cz/zpravy/spolecnost/27249-jihoceska-potravinova-banka-zasobuje-seniory-i-samozivitelky.html>>.

6 VÝZKUM

Tuto část bakalářské práce věnuji výzkumu, kde je zkoumána sociální situace matek samoživitelek před a v době koronaviru. Na základě analýzy získaných dat je v závěru porovnána finanční situace matek samoživitelek před a během pandemie a také zjištění, zda pomoc realizovaná státem či pomoc nabízená neziskovými organizacemi byla pro tyto dostatečná.

6.1 Cíl výzkumné části a metodologie

Cílem výzkumu této bakalářské práce je odpovědět na otázku, jak ovlivnila finanční situaci matek samoživitelek pandemie spojená s onemocněním Covid 19 a jak tyto vnímají pomoc od státu a nezávislých neziskových organizací v tuto dobu. Cílem analýzy rozhovorů s jednotlivými respondentkami bylo získání odpovědí na tyto dvě hlavní výzkumné otázky:

- ✓ Jak ovlivnila Vaši finanční situaci pandemie Covid 19?
- ✓ Jak vnímáte pomoc od státu a neziskových organizací v době pandemie Covid 19?

6.2 Výzkumný soubor

Cílová populace výzkumného souboru byla tvořena komunikačními partnerkami, matkami samoživitelkami. Základním kritériem výběru výzkumného vzorku byla péče o své dítě/děti předškolního či školního mladšího věku.

Výzkumným souborem pro rozhovory bylo pět žen - matek samoživitelek z Českých Budějovic, jejichž věkové rozmezí se pohybovalo od 30 do 40 let. Dalším kritériem byla určitá forma výdělečné činnosti v podobě například hlavního pracovního poměru – HPP, dohody o pracovní činnosti – DPČ, dohody o provedené práci – DPP či samostatně výdělečná činnosti – OSVČ.

Samoživitelka 1 má 40 let, je středoškolského vzdělání a má tři děti – syna a dvě dcery, ve věku 12, 8 a 6 let. Je dlouhodobě bez partnera a žije sama. Aktuálně je zaměstnána na plný úvazek v administrativě.

Samoživitelka 2 je ve věku 31 let a má dva syny ve věku 10 a 7 let. Má středoškolské vzdělání a pracuje jako osoba výdělečně činná, kdy tato provozuje

kadeřnictví a pedikúru. Je dlouhodobě bez partnera a žije u rodičů, kteří jsou stále výdělečně činní.

Samoživitelka 3 má 33 let, má základní vzdělání a dvě dcery ve věku 8 a 5 let. Je dlouhodobě bez partnera a žije sama. Je zaměstnána na dvě dohody o pracovní činnosti jako pomocná síla v kuchyni a uklízečka.

Samoživitelka 4 má 30 let, je středoškolského vzdělání a má jedno dítě – dceru ve věku 8 let. Je dlouhodobě bez partnera a žije sama. V současnosti je zaměstnána na plný úvazek v administrativě.

Samoživitelka 5 má 35 let, je středoškolského vzdělání a má tři děti – dceru a dva syny, ve věku 9, 7 a 5 let. Je dlouhodobě bez partnera a žije s maminkou, která je již důchodového věku. Je zaměstnána na dvě dohody o provedení práce jako uklízečka ve fabrice.

Pro zpřehlednění všech uvedených údajů výzkumného souboru byla vytvořena tabulka 1.

Tabulka č. 1 - údaje o respondentech

OZNAČENÍ	VĚK	POČET DĚTÍ	SOCIÁLNÍ ROLE
SAM 1	40	3	zaměstnanec - HPP
SAM 2	31	2	OSVČ
SAM 3	33	2	zaměstnanec - DPČ
SAM 4	30	1	zaměstnanec - HPP
SAM 5	35	3	zaměstnanec - DPP

Zdroj: Vlastní zpracování

6.3 Použité metody

Zvolila jsem kvalitativní metodu výzkumu, jelikož mým cílem bylo dosáhnout co nejhlubšího pochopení zkoumaného problému a náhled na finanční situaci samoživitelek. Jak uvádí Hendl: „*Hlavní skupinu metod sběru dat v empirickém výzkumu tvoří naslouchání, vyprávění, kladení otázek lidem a získávání jejich odpovědí*“.⁵⁹

Pro výzkumné šetření své bakalářské práce jsem zvolila techniku rozhovoru, konkrétně techniku polostrukturovaného rozhovoru, z důvodu jeho flexibility.

⁵⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 164. ISBN 80-736-7040-2.

Polostrukturovaný rozhovor umožňuje „přizpůsobovat formulace otázek podle situace (...) a dává tazateli možnost co nejvýhodněji využít čas k interview. Současně umožňuje provést rozhovory s několika lidmi strukturovaněji a ulehčuje jejich srovnání. Pomáhá udržet zaměření rozhovoru, ale dovoluje dotazovanému zároveň uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti“.⁶⁰

6.4 Sběr a zpracování dat

Výzkumné šetření bylo většinou prováděno v neutrálním prostředí, jelikož jsem měla obavu, že domácí prostředí by mohlo mít negativní vliv na jejich odpovědi. Dále jsem byla přesvědčena, že v neutrálním prostředí budou ženy sebevědomější, ztratí ostych a jejich odpovědi budou hlubší a rozsáhlejší. Snažila jsem se o jistý nadhled, abych se mohla držet stanoveného rámce rozhovoru, empatii a navození pocitu důvěry.

Rozhovory s jednotlivými respondentkami byly s jejich souhlasem zaznamenány pomocí audiozáznamu. Získaná data byla převedena do textové podoby pro účely pozdější interpretace získaných informací a anonymizována.

K samotnému zpracování získaných dat jsem přistoupila skrze metodu vytváření trsů. „Metoda vytváření trsů slouží k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky do skupin, dle rozlišení určitých jevů, místa, případů atd. Tyto skupiny (trsy) by měly vznikat na základě vzájemného překryvu (podobnosti) mezi identifikovanými jednotkami. Tímto procesem vznikají obecnější, induktivně zformované kategorie, jejichž zařazení do dané skupiny (trsu) je asociováno s určitými opakujícími se znaky, určitým charakteristickým uspořádáním atd.“⁶¹

S ohledem na stanovené cíle jsem určila následující kategorie:

- příčiny samoživitelství,
- finanční situace matek samoživitelek před pandemií Covid 19,
- finanční situace matek samoživitelek během pandemie Covid 19,
- materiální pomoc.

---

⁶⁰ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 174. ISBN 80-736-7040-2.

⁶¹ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Grada Publishing, a.s., 2006. s. 221. ISBN 80-247-1362-4.

Data z uskutečněných rozhovorů jsou okomentována a zapsána v očíslovaných trsech, kdy v tabulce značí písmeno „x“ shodu respondentky s uvedenou otázkou.

Přepisy rozhovorů jsou uloženy v archivu autorky.

6.4 Etické aspekty výzkumu

V rámci výzkumu jsem dodržovala etické postupy. Jsou definovány čtyři etické otázky, které by měly být brány v potaz ještě před samotným výzkumem. První otázkou je, zda informátorům nevznikne fyzická nebo psychická újma. Druhá je zaměřena na nutnost získání informovaného souhlasu od samotných informátorů, kdy tito mají zároveň právo na soukromí a čestné jednání.⁶²

Všechny výše uvedené kroky jsem dodržela. Respondentkám jsem představila předpokládaný průběh rozhovoru, informovala jsem je, že veškeré údaje jsou zcela anonymní a data budou použita výhradně k účelům bakalářské práce, s jejímž tématem byly obeznámeny. Dále jsem tyto informovala o pořízení zvukového záznamu rozhovoru a požádala je o udělení ústního souhlasu se zapojením do výzkumu.

---

⁶² VESELÝ, A., NEKOLA, M., et al. *Analýza a tvorba veřejných politik - přístupy, metody a praxe*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007, s. 155. ISBN 978-80-86429-75-5.

7 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Tato kapitola interpretuje výsledky výzkumného šetření, které vyplývají z analýzy rozhovorů, jež jsem provedla s respondentkami – matkami samoživitelkami.

Trs 1 popisuje příčiny samoživitelství. Jsou zde uvedeny důvody vzniku samoživitelství oslovených respondentek.

Tabulka č. 2: Trs 1 – příčiny samoživitelství

	SAM 1	SAM 2	SAM 3	SAM 4	SAM 5
Nefunkční partnerský vztah	x		x		
Ovdovění					x
Dobrovolné samoživitelství		x		x	

Zdroj: Vlastní zpracování

Důvody proč oslovené respondentky - matky samoživitelky, zůstali bez partnera, byly tři. Dvě z těchto se díky nefunkčnímu partnerskému vztahu rozvedly, dvě jsou samoživitelkami z vlastní vůle a jedna respondentka se stala samoživitelkou po smrti manžela.

SAM 1 uvádí: „Když jsem čekala 3 dítě, přišel manžel s tím, že je toho na něj moc a že si našel novou přítelkyni. Sbalila jsem mu kufry a vyhodila ho z bytu. Dodnes se o děti nezajímá, čas od času na něj přispěje nějakou menší finanční částkou“.

„S manželem jsme se po narození dětí začali docela často hádat. Po vzájemné domluvě jsme se rozhodli pro rozchod. Manžel mi platí minimální výživné na děti, na mimořádných výdajích se však nijak nepodílí....“ SAM 3.

SAM 2 a SAM 4 jsou sólo matkami z vlastní vůle a obě shodně přiznávají, že „chlapa k životu nepotřebují a vystačí si sami, i když jsou situace, kdy druhý příjem v rodině chybí“.

SAM 5 se stala samoživitelkou nedobrovolně, díky úmrtí manžela. „Když byl manžel na živu, byla jsem ženou v domácnosti, starala jsem se o něj i o děti. Peníze jsem neřešila, manžel měl docela pěkně placenou práci. Mám sice středoškolské vzdělání, ale vystudovanému oboru jsem se nikdy nevěnovala, vlastně jsem nikdy nepracovala, manžel mě finančně podporoval a nyní je veškerá starost o rodinu jen na mě.“

Trs 2 je zaměřen na finanční situaci matek samoživitelek před pandemií, spojenou s nemocí Covid 19.

Tabulka č. 3: Trs 2 – finanční situace před pandemií Covid 19

	SAM 1	SAM 2	SAM 3	SAM 4	SAM 5
Finanční zdroje - zaměstnání	x	x	x	x	x
Finanční zdroje - stát			x		x
Finanční zdroje - jiné	x		x		

Zdroj: Vlastní zpracování

Co se týká ekonomické situace před pandemií Covid 19 byli všechny respondentky zaměstnány. „Pracuji v administrativě, plat mám vcelku slušný, ale není to na žádné velké rozhazování. Musím z jednoho platu uživit 3 děti, které ještě ke všemu mají nějaké zájmové aktivity. Našetřeno nemám, není bohužel z čeho. Příspěvky ze sociálního systému nečerpám, nevejdou se do tabulek...“, uvádí SAM 1.

SAM 2 je osoba samostatně výdělečně činná, provozuje kadeřnictví a pedikúru: „Jsem sama svým pánem a má finanční situace je stabilní. Mám provozovnu v pronajaté místnosti, a i když musím platit každý měsíc nájem, přesto s mým příjmem vyjdeme. Je však nemožné ušetřit nějaké peníze navíc.“

SAM 3 je zaměstnána na dvě pojištěné dohody o pracovní činnosti a využívá sociální podporu ze strany státu: „Kdybych měla zaplatit všechny poplatky z příjmu, který mám ze zaměstnání, tak bychom nevyšli. Pobírám přídavky na děti a také příspěvek na bydlení. Z těchto příspěvků část poplatků uhradím, výdělek ze zaměstnání pak slouží na nákup potravin a ošacení pro děti. Bývalý manžel mi platí výživné, ale jelikož i on má málo placené zaměstnání, není to žádná závratná částka. Bídu nedřeme, ale žádné úspory také nemáme“. Stejně jako SAM 3 má také SAM 1 určitou finanční podporu od bývalého manžela, i když, jak je výše uvedeno, není tato pravidelná.

SAM 5 pobírá od státu sirotčí důchod. Vdovský důchod již nepobírá. „Po zemřelém manželovi mám sirotčí důchod, ze kterého se snažím dětem do budoucna nějakou finanční částku naspořit. Mám dvě dohody o provedení práce, a jelikož bydlíme v rodinném domě u mé maminky, o poplatky se dělíme společně. Není to tedy finančně až tolik náročné. Přesto vyžívám dávky státní sociální podpory, ve formě přídávků na dítě. Finančně náročné jsou spíše aktivity dětí, kterými jsou různé zájmové kroužky.“

Trs 3 je zaměřen na finanční situaci matek samoživitelek v průběhu pandemie Covid 19.

Tabulka č. 4: Trs 3 – finanční situace během pandemie Covid 19

	SAM 1	SAM 2	SAM 3	SAM 4	SAM 5
Finanční zdroje - zaměstnání	x			x	x
Finanční zdroje - stát		x	x	x	
Finanční zdroje - jiné	x		x		

Zdroj: Vlastní zpracování

Ekonomická situace dotazovaných matek samoživitelek se během pandemie Covid 19 změnila. SAM 2 byla na základě vládních opatření nucena uzavřít svoji živnost: *„Na své živnosti jsem existenčně závislá a teď jsem ze dne na den zůstala bez příjmů. Požádala jsem si o ošetřovné, ale vůbec nevím, kdy mi dávka bude vyplacena. Naštěstí bydlím s rodiči, kteří snad v této nelehké době pomohou, tak zatím žádnou jinou kompenzaci od státu čerpat nebudu.“*

SAM 3 také díky vládním nařízením přišla o zaměstnání: *„Restaurace a hotel kde jsem byla zaměstnána, museli zavřít. Dostala jsem výpověď a vůbec jsem nevěděla, co budu dělat. Naštěstí jsem z obou dohod o pracovní činnosti byla pojištěna, tak jsem měla nárok alespoň na to ošetřovné, ale byla to malá částka a byla vyplacena se zpožděním, tak jsem musela situaci zvládnout pomocí vlastních zdrojů, kterých však bylo velmi málo. Požádala jsem také Úřad práce o tu mimořádnou okamžitou pomoc, ale na její vyplacení jsem musela dlouho čekat.“*

Respondentky SAM 1, SAM 4 a SAM 5 o zaměstnání nepřišly. SAM 1 a SAM 4 pracují v administrativě. SAM 1 zaměstnavatel umožnil pracovat z domova: *„Pracuji v poměrně velké firmě a mnohým z nás co pracujeme v administrativě, bylo umožněno pracovat z domova. Byla jsem za tuto možnost vděčná, jelikož jsem měla možnost 100% výdělku“.*

„I když pracuji v administrativě, nebylo nám umožněno pracovat z domova, musela jsem tedy nastoupit na ošetřovné. Nemám moc veliký plat, ale mám jen jedno dítě, tak jsme se s dcerou museli uskromnit“, uvedla SAM 4.

„Nemám pevnou pracovní dobu a zaměstnavatel mi umožnil, abych chodila do práce podle svých možností. Oba pracovní úvazky bych však nezvládala, a kdybych

neměla maminku, která mi občas pomáhala s hlídáním dětí, musela bych zůstat celou dobu doma....“ SAM 5.

Trs 4 je zaměřen na materiální pomoc, kterou poskytovali zejména neziskové či jiné organizace v době pandemie.

Tabulka č. 5: Trs 4 – materiální pomoc

	SAM 1	SAM 2	SAM 3	SAM 4	SAM 5
Příspěvek na potraviny			x		x
Zapůjčení IT techniky		x	x	x	x
Zajištění základních potřeb					

Zdroj: Vlastní zpracování

SAM 1 nevyžila žádnou z nabízených možností: *„Jelikož jsem měla možnost pracovat z domova za 100% příjem, nevyžila jsem žádnou pomoc či podporu. Mám tři děti školního věku a máme doma jeden notebook, tak se o ně děti museli podělit“.*

Respondentka SAM 2 využila možnost zapůjčení IT techniky pro distanční výuku dětí: *„Využila jsem možnost zapůjčení notebooku, aby se děti mohli vzdělávat a vidět také své spolužáky. I když jen přes počítač. Sice vlastníme notebook, ale v té době byl rozbitý. Byla jsem za tuto možnost ráda, i když výuka nebyla plnohodnotná a v mnoha věcech jsem učitele suplovala já“.*

Nejen zapůjčení IT techniky, ale i příspěvek na potraviny využila SAM 3: *„Počítač doma nemáme, tak jsem zkusila zavolat do školy a tam mi poradili na koho se mám obrátit. Naštěstí to vyšlo a dcera se mohla učit online. Druhá dcera je předškolního věku. I přesto, že jsem žádala o ošetřovné i mimořádnou okamžitou pomoc, vše bylo na dlouho, tak jsem v jedné neziskové organizaci v Českých Budějovicích požádala o pomoc, díky níž jsme neumřeli hlad“.*

„Nemáme doma vlastní počítač a tak mi kamarádka pomohla a zeptala se na facebooku, zda by byl někdo nějaký starší, ale funkční počítač ochotný zapůjčit. Povedlo se a měli jsme od jedné malé organizace půjčený notebook, aby se mohla dcera učit online“ – uvedla SAM 4.

Stejně jako SAM 3 využila možnost zapůjčení IT techniky i pomoci ve formě příspěvku na potraviny SAM 5: *„Nevlastníme doma počítač, využila jsem tedy možnosti*

k jeho zapůjčení. Tím, že mi zůstal pouze jeden úvazek, zkusila jsem poprosit o příspěvek na potraviny. Ten mi byl víceméně okamžitě k dispozici“.

Trs 5 je zaměřen na zhodnocení a efektivitu pomoci v případě čerpání dávek, které byly poskytovány v době pandemie státem a také příspěvků, které mohly být poskytnuty nestátními organizacemi.

Tabulka č. 6: Trs 5 – zhodnocení pomoci

	SAM 1	SAM 2	SAM 3	SAM 4	SAM 5
Rychlost výplaty		x	x	x	x
Komunikace		x	x	x	x
Dostupnost informací		x	x	x	x

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondentka SAM 1 nečerpala žádné dávky, které byly poskytovány státem ani žádný příspěvek, který by mohla získat od nestátních organizací.

SAM 2 žádala o ošetřovné a využila také možnost neziskové organizace, kdy jí byla zapůjčena IT technika: *„Na ošetřovné jsem čekala více jak měsíc, komunikace s úředníky byla téměř nulová, nebylo možné se vůbec nikam dovolat a zeptat se, jak to vypadá s výplatou. Informace poskytované médiu byly velmi chaotické, na úřad se nebylo možno dovolat, pomoc žádná. Nakonec mi musela s formuláři poradit kamarádka, sama bych to asi nezvládla. Naopak notebook mi byl zapůjčen téměř okamžitě, bez jakéhokoli složitého papírování“.*

„Po ukončení pracovního poměru jsem čerpala ošetřovné, které mi bylo vyplacené asi až za dva měsíce. Pořád se čekalo na nějaké papíry, které měl zaměstnavatel dodat. Mimořádná okamžitá pomoc také nebyla okamžitě vyplacena. Po několika urgencích mi bylo řečeno, že úřady nestíhají, mají toho moc a i jejich zaměstnanci také čerpají ošetřovné. Byl to veliký chaos. Jako nevím no, na vše se strašně dlouho čekalo, milion papírů se muselo vyplnit. Mám měsíční poplatky a s jejich placením mi taky nikdo nepočká. Naopak počítač i příspěvek na potraviny mi byl poskytnut víceméně okamžitě. Dostala jsem také nějaké kontakty na osoby, na které jsem se mohla ještě v případě potřeby obrátit. To jsem byla mile překvapena“, takto hodnotí pomoc respondentka SAM 3.

SAM 4 čerpala ošetřovné a také využila možnosti zapůjčit notebook: „*Na ošetřovné jsem si musela počkat, a navíc výplata ošetřovného byla malá. První měsíc to trvalo opravdu dlouho, druhý měsíc přišla již v termínu. Informace k ošetřovnému byly velmi chaotické, ani na úřadu pořádně nevěděli, v jaké výši bude vypláceno. Musela jsem se hodně uskromnit a jednu chvíli jsem přemýšlela také o jiné variantě pomoci, kterou jsem nakonec ale nevyužila. Finančně to bylo ale hodně náročné. Počítač mi byl zapůjčen téměř okamžitě*“.

Respondentka SAM 5 uvedla: „*Nečerpala jsem ošetřovné, ale využila jsem možnosti zapůjčení počítače a také jsem využila možnost příspěvku na potraviny. Neziskové organizace fungovaly skvěle a jak počítač, tak i příspěvek byly téměř okamžitě k dispozici. Také jsem dostala pár informací, co bych mohla ještě v případě potřeby dostat*“.

7.2 Shrnutí

Z výše uvedené analýzy vyplívá, že pro matky samoživitelky je možnost zaměstnání velmi důležitá, jelikož představuje v rodině většinou jediný příjem. Všechny respondentky byly v době před vypuknutím pandemie Covid 19 výdělečně činné. Důležitá byla také flexibilita a možnosti zaměstnavatele převádět zaměstnance na home office.

SAM 5 měla dokonce uzavřené dvě dohody o provedení práce. Respondentky SAM 3 a SAM 5 čerpají ke svému příjmu navíc dávky státní sociální podpory ve formě přídavků na děti či příspěvků na bydlení. Je zřejmé, že bez této sociální podpory by byl stabilní životní styl těchto matek ohrožen. Ostatní respondentky žijí pouze ze svých příjmů, žádnou státní sociální podporu nečerpají. Například SAM 1 uvedla: „*několikrát jsem zkusila požádat o přídávky na děti, ale ta byrokratická náročnost mě od toho odradila*“. Všechny shodně uvádějí, že víceméně s tímto vystačí, ale nejsou schopny z tohoto ušetřit žádné nebo pouze minimální úspory. Lze tedy říci, že výdělečná činnost je pro tyto velmi důležitým aspektem.

Z výše uvedeného výzkumu dále vyplývá, že matky samoživitelky byly jednou z nejvíce postižených skupin, na které dopadla krize spojená s pandemií Covid 19. Kromě respondentky SAM 1, která nepřišla o zaměstnání a byla jí umožněna zaměstnavatelem práce z domova, což vnímala jako velkou výhodu, ostatním

respondentkám významně poklesly příjmy, nebo přišli o práci, viz. SAM 3. Všechny tyto lze zařadit mezi nízkopříjmové, jelikož disponují nízkými příjmy s malými nebo žádnými úsporami.

Při žádosti o státní podporu například ve formě ošetřovného či mimořádné okamžité pomoci narážely matky na bariéry, které se projevovaly ve formě obtížné dostupnosti informací, nevstřícné či žádné komunikaci nebo v nejednotném přístupu úředníků, zejména neznalost aktuální problematiky. Respondentky dále upozorňovaly na zpoždění vyplácení ošetřovného či mimořádné okamžité pomoci, kdy toto zpoždění v podobě výplaty dávek tak představovalo pro tyto matky velké riziko. SAM 3 k tomuto uvedla: *„Chápu, že na úřadech dělají zejména ženy, které mají také děti a o ně se musí také postarat, když jsou zavřené školy, ale na druhou stranu toto vše vláda věděla, takže se měla ta personální situace na úřadech nějak posílit. Tak by se docílilo toho, aby dávky chodily včas. Nejsem jediná, kdo s tímto měl problém“.*

„Přemýšlela jsem, že si požádám o mimořádnou okamžitou pomoc. Nakonec jsem to neudělala, protože mi sousedka řekla, že to bylo docela byrokraticky náročné a stejně ji nakonec nezískala. To mě odradilo.....“, takto se vyjádřila SAM 4.

SAM 2 je toho názoru, že *„efektivnější by bylo poskytnout nějaký jednorázový příspěvek bez nějakého dalšího obsáhlého papírování a hlavně aby byl k dispozici víceméně okamžitě. Je evidentní, že na tuto situaci nebyl nikdo z naší vlády připraven a nějaké kompenzace či bonusy byly šity horkou jehlou“.*

Naopak pomoc ze strany neziskových organizací hodnotí respondentky velmi kladně. Nejen ze strany komunikace či poskytování relevantních informací, ale především ze strany rychlého vyplacení příspěvku, či zapůjčení IT techniky. SAM 5 uvedla: *„Byla jsem velmi mile překvapená, jak dokáží lidé najednou držet při sobě a víceméně během několika dní uspořádat sbírku a tím pomoci potřebným. Velmi oceňuji vstřícnost pracovníků, které se o potřebné starají, jejich ochota vše potřebné vysvětlit, popřípadě vyřídit mě až dojala“.*

Z analýzy je patrné, že matky samoživitelky přišly díky pandemii, spojené s onemocněním Covid 19 o část svých příjmů. Dále je také patrné, že pomoc, kterou poskytoval stát, nebyla včasná, což byl pro tyto největší problém. S tím úzce souvisí i efektivita opatření. Pokud matka požádá o ošetřovné či mimořádnou okamžitou pomoc

a tyto dávky jsou jí vyplaceny s velkou časovou prodlevou, nelze hovořit o efektivitě poskytovaných opatření.

Naopak velmi pozitivně byla hodnocena pomoc nestátních neziskových organizací. Zde naopak matky potvrdily, že jejich pomoc byla efektivní, byla poskytnuta téměř okamžitě, bez zbytečných byrokratických úkonů.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo porovnat finanční situaci matek samoživitelek před a v době pandemie, způsobené onemocněním Covid 19 v období března až června 2020. Dalším cílem bylo zjistit, jak tyto hodnotí pomoc, která byla v návaznosti na vydaná opatření poskytována státními či nestátními institucemi. V souvislosti s výše uvedenými cíli, byly stanoveny dvě výzkumné otázky. K naplnění cíle byl využit kvalitativní výzkum, kdy výzkumný soubor tvořilo pět respondentek z českobudějovického regionu.

Výše uvedených stanovených cílů se mi v práci dosáhnout podařilo, přičemž z analýzy vyplývá, že životní situace matek samoživitelek je náročná a tyto často žijí s minimem finančních prostředků. Z tohoto důvodu jsou finančně závislé především na svém zaměstnání a jakýkoli výpadek příjmů pro ně představuje riziko.

Z práce vyllynuly tyto možné hypotézy vhodné pro další ověření větším výzkumným šetřením:

- Pro matky samoživitelky je příjem ze zaměstnání jediným jistým příjmem, který zajišťuje chod rodiny. Jsou to však příjmy, které neumožňují vytvářet úspory, proto byl dopad pandemie pro tyto velmi tíživý. Vůbec nejhůře byly v situaci matky samoživitelky, které byly zaměstnány na dohodu o provedení práce či dohodu o pracovní činnosti. Roli zde hraje také fakt, zda tyto pracují na pozicích, kde lze uplatnit home office.
- V České republice není v současné době nastaven funkční systém, který by matkám samoživitelkám zaručil výplatu výživného, pokud otec tuto povinnost neplní, a proto jsou tyto více ohroženy chudobou.
- Velmi pozitivně respondentky hodnotily pomoc nestátních organizací, kdy tato byla poskytnuta téměř okamžitě. Naopak pomoc ze strany státu nebyla podle jejich zkušeností efektivní. Kritika zazněla především na včasnou výplatu dávek a někdy až přehnanou byrokracii. Opatření státu kompenzující výpadky příjmu tak nebyla realizována dostatečně rychle, aby problematickou finanční situaci opravdu pomáhala včas řešit.

V teoretické části bakalářské práce byla za pomoci odborných publikací představena problematika samoživitelství. V návaznosti na cílovou skupinu respondentů byl definován institut rodiny a její typy a jednotlivé funkce. Uvedeny byly taktéž dávky, které lze čerpat ze sociálního systému České republiky i pomoc, kterou mohou matky samoživitelky v případě potřeby využít díky nestátním institucím.

Z této práce však nelze činit obecné závěry aplikovatelné na všechny matky samoživitelky, limitem výzkumu může být samotný vzorek čítající pět respondentek. Je však zřejmé, že značná část matek samoživitelek nemá podporu druhého partnera, tudíž jejich příjem je ve většině případů jediným příjmem v rodině. Roli zde hraje i fakt, že práce, kterou vykonává žena je mnohdy výrazně méně ohodnocena, než kdyby takovouto vykonával muž. Právě proto jakýkoliv výpadek příjmů je pro tyto zásadní.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. COLOROSOVÁ, B. *Krizové situace v rodině*. Praha: Ikar, 2008. 239 s. ISBN 978-80-249-1027-7.
2. DUDOVÁ, R., HASTRMANOVÁ, Š. *Otcové, matky a porozvodová péče o děti*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. 129 s. ISBN 978-80-7330-124-8.
3. DUNOVSKÝ, J. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9.
4. FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie. Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada 2014. 231 s. ISBN 978-80-247-5046-0.
5. HAMPLOVÁ, D., CHALOUPOKOVÁ, J. SOUKUPOVÁ, E., SUNEGA, P., ZEMAN, K. *Děti na psí knížku? Mimomanželská plodnost v ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. 155 s. ISBN 978-80-7330-128-6.
6. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
7. JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 2. vydání. Praha: Portál, 2007. 288 s. ISBN 978-80-7367-269-0.
8. JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada, 2012. 264 s. ISBN 978-80-247-3679-2.
9. JEDLIČKA, R. a kol. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha: Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-7312-038-0.
10. KRAUS, B. *Společnost, rodina a sociální deviace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 158 s. ISBN 978-80-7435-411-3.
11. KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3.
12. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk-prostředí-výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.
13. KOŤA, J., TRPIŠOVSKÁ, D., VACÍNOVÁ, M. *Sociální psychologie: vybrané kapitoly*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7452-029-7.

14. MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
15. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Grada Publishing, a.s., 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
16. SOBTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 3. vydání. Praha: Portál, 2012. 224 s. ISBN 978-80-262-0217-2.
17. VESELÝ, A., NEKOLA, M., et al. *Analýza a tvorba veřejných politik - přístupy, metody a praxe*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007, 407 s. ISBN 978-80-86429-75-5.

Internetové zdroje

1. *Aktuální program pomoci: Příspěvek 2 000 Kč na potraviny nebo 5 000 Kč na nájem*. [online]. Praha: Klub svobodných matek, 2021. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z www. <https://www.klubsvobodnychmatek.cz/aktualni-covid-program--prispevek-2-000-kc-na-potraviny-nebo-5-000-kc-na-najem/A_1041>.
2. *Fandi mámám*. [online]. Praha: Fandi mámám, 2020. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z www. <<http://www.fandimamam.cz/>>.
3. *Fond pro rodiče samoživitele*. [online]. Praha: Nadace Agrofert, 2016. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z www. <<https://www.nadace-agrofert.cz/projekty/fond-pro-samozivitele>>.
4. *Jaké jsou postoje české společnosti k rodičovství mimo manželství*. [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2020. [cit. 2020.12-30]. Dostupné z www. <http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/148_socioweb%25201-08%2520cely%25201.pdf>.
5. *Jihočeská potravinová banka zásobuje seniory i samoživitelky*. [online]. České Budějovice: 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z www. <<https://budejcka.drba.cz/zpravy/spolecnost/27249-jihoceska-potravinova-banka-zasobuje-seniory-i-samozivitelky.html>>.
6. *Kdo pečuje o rodinu v dobách pandemie? Dopady protipandemických opatření na české domácnosti*. [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2020.

- [cit. 2020-02.08]. Dostupné z www. <<https://www.soc.cas.cz/aktualita/kdo-pecuje-o-rodinu-v-dobach-pandemie-dopady-protipandemickych-opatreni-na-ceske>>.
7. *Kdy se otevřou obchody, restaurace a další služby?* [online]. Praha: 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www. <<https://www.finance.cz/531953-kdy-budou-otevreny-obchody/>>.
  8. *Korona pomoc.* [online]. Praha: patron dětí, 2020. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z www. <<https://patrondeti.cz/koronapomoc>>.
  9. *Mateřské školky se otevřou 25. května, stejně jako první stupně základních škol.* [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www. <<https://www.c-budejovice.cz/materske-skolky-se-otevrou-25-kvetna-stejne-jako-prvni-stupne-zakladnich-skol>>.
  10. *Matky samoživitelky a jejich situace v České republice.* [online]. Praha: Koopolis, 2020. [cit. 2020-02.08]. Dostupné z www. <https://genderstudies.cz/download/samozivitelky_sendwichova.pdf>.
  11. *Město České Budějovice přijalo nové opatření ve stavu nouze.* [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www. <<https://www.c-budejovice.cz/mesto-ceske-budejovice-prijalo-nova-opatreni-ve-stavu-nouze>>.
  12. *Mimořádné opatření.* [online]. Praha: Státní zdravotní ústav, 2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www. <http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/Coronavirus/Doporuceni_verejnost/20200310_Mimoradna_opatreni_MZ/Mimoradne_opatreni_uzavreni_zakladnich_strednich_a_vysokych_skol_od_11._3._2020.pdf>.
  13. *OSVČ budou moct nově dostávat „ošetřovné“ ve výši 500 Kč za den až do 30. června.* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2005-2020. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z www. <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/osvc-budou-moct-nove-dostavat_oseetrovne_-ve-vysi-500-kc-za-den-az-do-30--cervna---254395/>.
  14. *Práce jako řešení? Strategie obživy osamělých matek v ČR.* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2020. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z www. <<http://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/2009/04/06.pdf>>.

15. *Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů v opatrovnických věcech - počet práv.* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti, 2020. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z www. <file:///C:/Users/renat/AppData/Local/Temp/export-1.pdf>.
16. *Rodinná politika pro Českou republiku.* [online]. Praha: Občanský institut, 2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z www: <http://www.obcinst.cz/rodinna-politika-pro-ceskou-republiku/>.
17. *Rozvodovost.* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z www. <https://www.czso.cz/documents/10180/121768528/13006920a03.pdf/b0901bf0-25ef-4d2f-a0bb-2055e3d5d9ab?version=1.1>.
18. *Sirotčí důchod.* [online]. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2020. [cit. 2020-12-28]. Dostupné z www. <https://www.cssz.cz/web/cz/sirotci-duchod>.
19. *Spolupráce se SZIF během pandemie.* [online]. Praha: Potravinové banky, 2021. [cit. 2021-03-04]. Dostupné z www. <https://potravinovobanky.cz/wp-content/uploads/2020/07/Newsletter-01-03_2020.pdf>.
20. *Vdovský/vdovecký důchod.* [online]. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2020. [cit. 2020-12-28]. Dostupné z www. <https://www.cssz.cz/web/cz/vdovsky-vdovecky-duchod>.
21. *Všeobecná deklarace lidských práv.* [online]. Praha: Vláda České republiky, 2005-2020. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z www. <http://www.euroskop.cz/gallery/5/1683-deeeb124_a3fd_4b1e_a9ea_f35b99b8bd92.pdf>.
22. *Vyhlášení nouzového stavu – co aktuálně platí.* [online]. Praha: Státní správa, 2020-2021. [cit. 2021-03-01]. Dostupné z www. <https://www.statnisprava.cz/rstsp/clanky.nsf/i/vyhlaseni_nouzoveho_stavu_co_aktualne_plati_20032708_18742657>.
23. *Zpráva o situaci matek samoživitelek.* [online]. Praha: Evropský parlament, 2020. [cit. 2020-02-08]. Dostupné z <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2011-0317_CS.html>.
24. *Žádost o MOP spojená s COVID-19.* [online]. Praha: Úřad práce, 2020. [cit. 2020-11-25]. Dostupné z www. <https://www.uradprace.cz/web/cz/zadost-o-mop-spojena-s-covid-19>.

Zákony

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 117/1995 Sb., zákon o státní sociální podpoře.

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

Zákon č. 133/2020 Sb., Zákon o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020.

Zákon č.230/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 133/2020 Sb., o některých úpravách v sociálním zabezpečení v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020.

ABSTRAKT

TIBITANZLOVÁ, R. *Sociální situace matek samoživitelek před a v době Coronaviru*. České Budějovice 2021. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra sociální a charitativní práce. Vedoucí práce M. Elich.

Klíčová slova: matka samoživitelka, Covid 19, rodina, sociální podpora, neziskové organizace.

Cílem práce je zjistit jak pandemie spojená s onemocněním Covid 19 ovlivnila sociální situaci matek samoživitelek. Teoretická část práce se zabývá odborným popisem problematiky samoživitelství, rodinou jako celkem a státní i nestátní podporou nejen v krizovém období. Jelikož jsou pro matky samoživitelky finance základní prioritou, zmíněna bude také problematika těchto matek na trhu práce. Výzkumná část práce je prováděna na bázi kvalitativního výzkumu, jehož výsledky naplňují cíle práce. Výzkum byl realizován prostřednictvím rozhovorů s pěti respondentkami, matkami samoživitelkami z českobudějovického regionu. Práce bude zpracována podle Metodické pomůcky ke zpracování závěrečných prací.

ABSTRACT

TIBITANZLOVÁ, R. *Social situation of single mothers before and during Coronavir.* České Budějovice 2021. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Social and Charitable Work. Thesis supervisor M. Elich.

Key words: single mother, Covid 19, family, social support, non-profit organizations.

The aim of the work is to find out how the pandemic associated with the disease Covid 19 affected the social situation of single mothers. The theoretical part of the thesis deals with a professional description of the issue of single life, the family as a whole and state and non-state support not only in times of crisis. As finances are a basic priority for single mothers, the issue of these mothers in the labor market will also be mentioned. The research part of the work is carried out on the basis of qualitative research, the results of which meet the objectives of the work. The research was carried out through interviews with five respondents, single mothers from the České Budějovice region. The work will be processed according to the Methodical Aid for the processing of final theses.